

tibi omnino vitandum est: non quò aliena non appetas, hoc enim & publicæ leges puniunt, sed quò tua, quæ tibi sunt aliena non ferves. Si in alieno, inquit, fideles non fuistis: quod vestrum est, quis dabit vobis?

Sed dicis: juvenis sum delicatus: & manibus meis laborare non possum: si ad senectam venero: si ægrotare cæpero: quis mei miseretur? Audi ad Apostolos loquentem Jesum: Ne cogitatis in corde vestro, quid manducetis: neque corpori vestro, quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, & corpus plus est, quam vestimentum? Respiciite volatilia cæli: quoniam non serunt neque metunt, neque congregant in horrea, & pater vester cælestis pascit illa. Si vestis defuerit: lilia proponantur. Si esuriatis, beatos audias pauperes & esurientes. Si aliquis afflixerit dolor: legito illud Apotoli: Propter hoc complaceo mihi in infirmitatibus meis.

Illud autem quod derelicta militia, caltrasti te propter regna cælorum: quid aliud quam perfectam secutus es vitam? Perfectus autem servus Christi nihil præter Christum habet. Aut si quid præter Christum habet, perfectus non est. Igitur ut concludam: si perfectus es, cur bona paterna desideras? Dominus Evangelicis vocibus tonat: Non potestis duobus Dominis servire: & audeat quisquam mendacem Christum facere, Mammonæ & Christo serviendo: Qui dicit se in Christum credere, debet quomodo ille ambulavit, sic ambulare. Afastum dives est, qui cum Christo pauper est. Nam servi Dei, qui diebus & noctibus serviunt Domino suo, qui in terris positi angelorum imitantur conversationem, & nihil aliud loquuntur, nisi quod ad laudes Dei pertinet, habentes victum & amictum his contenti sunt divitiis, qui plus habere nolunt, si tamen servant propositum. Alioquin si amplius desiderant, his quoque quæ necessaria sunt: probantur indigni. Quicquid tamen corpora nostra defendere potest, & humanæ succurrere imbecillitati, quos nudos natura profudit, hæc una appellanda est tunica.

Si ergo vis esse quod Propheta est, quod Christus est, da pauperibus, quò necessitas sustentetur, non quò opes augeantur. Quòdque si quid plus habes quam tibi ad victum vestitumque necessarium est, illud eroga: in illo debitorem te esse noveris. Nam aliena rapere convincitur, qui necessaria sibi retinere conatur. Clerici quoque qui de bonis parentum sustentari possunt: si quid pauperum accipiunt, sacrilegium profecto committunt. Sit enim hostis antiquus magis continentie quam nummorum esse certamen. Facile namque abiicitur quod hæret extrinsecus. Intestinum bellum periculosius est.

Zachæus dives erat: Apostoli pauperes: & quantum ad divitias nihil: quantum ad voluntatem totum mundum reliquerunt. Si offeramus Christo opes cum anima nostra, libenter suscipiet. Si autem quæ foris sunt Deo: quæ intus diabolo demus, non est æqua partitio. Nolo igitur quod ea tantum offeras: quæ potest fur rapere, hostis invadere, proscriptio tollere, & quæ ad instar undarum & fluctuum a succedentibus sibi Dominis occupantur, & quæ nolis velis in morte dimissurus es. Illud offer quod nullus tibi possit hostis auferre. Nam aurum deponere incipientium est, non perfectorum: se ipsum offerre Deo, propriè Christianorum est. Nec enim imaginem crucifixi præferre: nisi qui in hoc seculo se nudum mortuumque reddiderit. Infinita namque de scripturis exempla suppeditant: quæ avaritiam doceant esse fugiendam.

Verùm quod non ante plures annos gestum sit referam. Quidam ex fratribus parior quam avarior: nesciens triginta denariis Dominum venditam, centum solidos quos lina texendo acquirerat moriens dereliquit. Initum est in monachos consilium (nam in eodem loco circiter quinque millia divitis cellulis habitabant) quid factò opus esset. Alii pauperibus distribuendos esse dicebant: alii dandos Ecclesiæ: Nonnulli parentibus remittendos. Macarius verò & Pambo & Isidorus & ceteri quos patres vocant: sancto in eis loquente spiritu, decreverunt infodiendos esse cum eodem, dicentes: Pecunia tua tecum sit in perditionem. Neque hoc crudeliter quicquam puter esse factum. Tantus cunctos per totam Ægyptum terror invasit: ut unum solidum dimississe sit criminis.

Radix omnium malorum est avaritia: ideòque & ab Apostolo idolorum servitus nuncupatur. Non quidem occidet famem animam justam Dominus. Junior fui & senui: & non vidi justum derelictum: nec semen ejus quærens panem, Elias cor-

vis pascitur ministrantibus. Vidua Sareptana ipsa cum filiis suis peritura nocte Prophetam pascit esuriens: & mirum in modum capsace repleto, qui alendus venerat, alit. Petrus Apostolus ait: Argentum & aurum non est mecum: quod autem habeo hoc tibi do: surge & ambula in nomine Jesu.

At nunc multi licet sermone taceant, opere loquuntur: Fidem & misericordiam non habeo: quod autem habeo aurum & argentum tibi non do. Audi Jacob quid postulet: Si fuerit Dominus meus mecum: & servaverit me in via per quam ego iter facio: & dederit mihi panem ad manducandum: & vestem ad vestiendum. Tantum necessaria deprecatus est. Unde & latrones ad sanctum Hilarionem: Quid faceres si latrones ad te venirent? Quibus respondit: Nudus latrones non timeo. At illi: Occidi potes. Possum, inquit, sed non timeo: quia sum mori paratus. Cujus qui mirantur signa & portenta quæ facit: mirentur & incredibilem abstinentiam, scientiam, & humilitatem.

Ego autem nihil ita stupeo quam gloriam illum & honorem calcare potuisse: quia factu est difficile gloriam virtute superare: & ab his diligere quos præcedis. Cum ergo Christi gaudeas libertate: ac propemodum in domate constitutus sis: non debes ad tollendam tunicam teo descendere: nec respicere post tergum: nec aratri semel arrepti stivam amittere: Sed si heri potest, imitare Joseph: & Ægyptiæ Domina palium relinque: ut nudus sequaris Dominum salvatorem: qui dicit in Evangelio: Nisi quis tulerit crucem suam & secutus me fuerit, non potest meus esse discipulus. Projice sarcinam faculi: ne quæras divitias quæ camelorum gravitatibus comparantur. Nudus & levis ad cælum vola: ne alas virtutum tuarum auri depriment pondera: ut impleas sacculum, quem Dominus evacuare præcipit.

Si igitur qui habent possessiones & divitias, jubentur omnia vendere, & dare pauperibus, & sic sequi salvatorem: dignatio tua non debet quærere quod erogaturus es. Vidua illa in Evangelio pauperula: quæ duo minuta misit in gazophylacium, cunctis præferretur divitibus: quia totum quod habuit dedit. Et tu igitur eroganda non quæras: ut fortissimum tyrunculum suum Christus agnoscat: ut latus tibi de longissima regione venienti occurrat pater: ut stolam tribuat & annulum: ut immolet pro te vitulum laginatum.

De utilitate paupertatis.

PAUPER verò ita consolandum est, ut sciat in paupertate magis bona consideranda. Et primò quidem quod à Deo illi sit utiliter provissum. Præcivit enim Deum infirmitatem ejus considerasse: & scisse quòd divitiarum sarcinam & sollicitudinem portare non posset. Deinde sciat quantas tentationes: quanta pericula transiverit nomine paupertatis, si affluentia deest, quæ frequenter contraria est. Ad animi divitias quantocumque sine impedimento in paupertate transitur: certè quantis malis caruit considerat. Caret invidia, amulatione, insidiis, dolo, superbia, contentione: & his quæ hominibus in hoc seculo divitiarum solent constare. Fluxu enim rerum & ubertate copiarum, animus solvitur: vigor mentis infringitur: virtus corporis enervatur. At in paupertate, non lasciva convivia, non turpes potationes: omnia sobria, omnia rigida, omnia humilia: non abjecta, quoniam conscientia pura & virtute sunt plena: non est abundantans extraneis facultatibus.

Non facile ad divitias animi, id est ad virtutes hujus mundi dives accedit: Filius enim Dei, difficilior dicens, divitem introire in regnum cælorum: utique intelligit pauperem facilius: ne se ob paupertatem alienum esse à cura Dei existimet Propheta testatur, dicens: Et pauperem & divitem ego feci: & pro omnibus æqualis cura mihi est. Non est enim Deus personarum acceptor: nec pro illo tantum curam gerere proficitur, qui in seculi divitiis pollet, sed pro omnibus & pro pauperibus curam sustinet: remuneraturus quem invenit, aut in divitiis humilem, aut in paupertate patientem: distributi veluti totius corporis humani & ministerium quæritur singulorum.

Consideres hominis corpus esse unum quidem corpus: sed plurima membra. Nunquid omnia sunt oculus, aut pes, aut reliqua membra? Sed sicut ait Apostolus doctor gentium in fide & veritate: quæ inferiora sunt membra majorem his tribuimus honorem. Et quemadmodum virtus singulorum membrorum

in suo ordine atque officio demonstratur: ita in totius generis humani corpore velut minor paupertas & divitiæ collocantur: ut divitiis humanitas Dei examine comprobetur. Exultare debet pauper, Deo gratias agere, quòd multis patrimonii nexibus liberatus, in die probationis non gravatur compedibus facultatum. Facilius liber sequitur discipulus Dominum nullis nexibus implicatus. Non desit etiam ab ipso in quantum potest misericordia iusta in egenos, quia sicut justus efficitur de frugalitate: inferioribus & non habentibus prorogator non vereatur ne ipse deficiat: cum in usu sanctæ administrationis habeat promptissimam voluntatem. Nihil enim sibi deerit, non cupiat in seculo dives fieri: ne mala sibi plurima acquirat, dicente ac momento glorioso Paulo: Habentes victum & vestitum his contenti sumus.

Imò si vera fide & propter salutem credere cælestes sibi divitias cooptet & comparet: quas unusquisque & misericordia & reliquis actibus bonis comparat & allumit. Temporalibus enim æterna sunt præponenda: caducis stabilia: sollicitis seculiora: periculosis libera: inhonorificis clariora. Igitur cum Christus dixerit: Primum quærite regnum Dei, & hæc omnia apponentur vobis, nulli dubium fore credo, his copiam necessariam rerum in terris non defecturam, quibus cælestia præparantur. Unde his monitis, & dives temperetur & pauper sublevetur. Difficile potentes, & nobiles, & divites, & multo his difficilior eloquentes credunt Deo. Obvacatur namque mens eorum divitiis, opibus atque luxuria: circumdati vitiis non possunt videre virtutes.

Felix ergo qui non in divitiis, non in sapientia, non in potentia seculari & eloquentia: sed in Christi passionibus gloriatur. Ac nihil miserius quam Deum propter numerum contemnere. Ideo quem senexis semper aut crebro de nummis loquentem: infitorem habeto potius quam monachum.

De correctione & doctrina præsentis.

RECTOR quoque honore suppresso, æqualia subditis bene viventibus, & erga perverfos jura rectitudinis exercere non formidet. Nam liquet quòd omnes homines natura genitæ æquales: sed varietate meritum, ordine alios aliis culpa postposuit. Sed & arguuntur negligentes rectores Ecclesiæ Dei, ob quorum incuriam perit omnis decor populi Christiani, cum nec in meditatione legis divinæ, nec cultu pietatis, nec in sacrarum virtutum exercitio laborare conentur. Tunc enim doctrina doctorum suavitas est, cum doctrina pariter & vita consentiant. Sed nec putant sua scientia & sapientia, sed Dei auxilio pacem Ecclesiis suis redditam: qui si suum servaverint gradum, sunt quasi domus Dei, & quasi Angelus Domini. Sed & plus cupiunt videri nosse quam ceteri, quandoque patent veritatis regulam non tenere.

Magister quoque discipulum corrigit, quem ardentioris cernit ingenii. Nam medicus si cessaverit curare, desperat: quoniam non est parvi apud Deum meriti bene filios educare. Rectorum quoque est, ut laborantium noverint fidorem: vel lapsis manum porrigere, vel errantibus viam ostendere. Sed ne gloriæ quòd multos discipulos habeas: filius Dei docuit in Judæa, & duodecim illum tantum Apostoli sequebantur. Phariseorum autem doctrinæ: omnis populus applaudebat. Lædit discipulus magistrum: si per negligentiam suam, præcepta ejusque laborem disperdat.

Ideo non sit in eis pœnæ diversitas, in quibus paria sunt peccata. Nullus personam accipias: quantumcumque sit potens vel nobilis: si peccaverit, corripe eum. Nam confusionem sequitur ignominia: ignominiam correctio: correctionem consolatio: consolationem salus. Vera enim amicitia, quod sentit, simulare non debet. Non est crudelitas pro Deo crimina punire, sed pietas. Nihil tamen crudelius, nihilque miserius inveniri potest: quam ut timore mortis propria, ne salutem filiorum audeant defendere.

Docente autem te in Ecclesia: non clamor populi, sed gemitus suscitetur: lachrymæ audientium laudes tue sint. Sermo presbyteri scripturarum lectione conditus sit. Unde & Apostolus præcipit: Sermo vester sit sale conditus. Quod si infaturus, foras projicitur, & perdit nominis dignitatem. Nam sicut victoria Domini, triumphus est servorum: sic magistrum eruditio, discipulorum profectus. Nisi enim caput sanum sit, omnia membra sunt in vitio.

Quando doctrina non erit in Ecclesiis: intelligemus perire pudicitiam: castitatem mori, & omnes obire virtutes: quia non comederunt verbum Domini. Tunc scriptura utilis est audientibus: cum absque Christo non dicitur: cum sine patre non probatur: cum sine Spiritu sancto, non jam insinuat ille qui prædicat. Sed difficile dignus præco virtutum Christi inveniri potest, qui in annunciandis illis non suam, sed ejus quærat gloriam quem prædicat.

Confusio quoque & ignominia est Jesum crucifixum & pauperem & elurientem fartis prædicare corporibus: & juniorum doctrinam per rubentes buccas tumentiaque ora proferre. Non confundant ergo opera sermonem tuum, ut cum in Ecclesiis loquaris, tacitus quisque respondeat: Cur hæc quæ dicis ipse non facis? Accusare avaritiam etiam latro potest. Sacerdotis vox cum mente concordet. Nam quomodo potest præses Ecclesiæ malum auferre de medio ejus: qui in delictum simile corruerit? Ac qua libertate corripit peccantem, cum tacitus ipse sibi respondeat eadem admisisse quæ corripit? Perdit enim auctoritatem docendi, cujus opere sermo destruitur. Et illud Tullii: Caput artis est docere quod facis.

Venerationi mihi semper fuit: non verbosa rusticitas, sed sancta simplicitas. Qui enim in sermone se dicit Apostolos imitari, prius imitetur virtutes & vitam illorum: in quibus loquendi simplicitatem, exulabat sancti nominis magnitudinem. Non enim facit Ecclesiastica dignitas Christianum: nec est facile stare loco Pauli, tenere gradum Petri, jam cum Christo regnantium: ne forte veniat angelus Domini, qui seindat velum templi tui, quòd candelebrum tuum de loco moveat.

Igitur ædificaturus turrim, futuri operis sumptus computa. Sicut non Jerosolymis fuisse, sed Jerosolymis bene vixisse laudandum est. Prius ergo faciamus, & sic doceamus: ne doctrinæ auctoritas cassis operibus destruat. Nam de eloquentibus & pronunciantibus plenus est orbis. Loquuntur quæ nesciunt: docent quæ non dederunt. Magistri sunt, cum ante discipuli non fuerint.

Sed nec ad scribendum citò proficias, & levi ducaris infania: Multòque tempore disce quod doceas, & non sic temeritate quorundam doceas quod nescias: sed ante disce quod diciturus es. Nam qui sapientis verba crebro audire & intelligere negligit: vitam suam gubernare non novit: quanto magis nec aliorum regimini proficit? Igitur servum servus te esse convenit: Atque ita in omnibus perdocere: ut quicumque audiunt, conversatione tua magis quam sermone proficiant. Quoniam quidem non in sermone est regnum Dei, sed in virtute.

Sed ne statim multitudinis acquiescamus judicio: sed electi in principatum noscamus mensuram nostram: & humiliemur sub potenti manu Dei. Reverta nil sædius præceptore furioso, cum debeat esse mansuetus & eruditus: è contra torvo vultu, tremantibus labiis, rugata fronte: effrenatis conviciis: facie inter pallorem, ruboremque variata, clamore perstrepit: & errantes non tam ad bonum trahit, quam ad malum sævitia sua præcipitat: licet non qui irascitur iracundus est: sed ille qui crebro hac passione superatur. Sicutque multi docentes ea quæ non oportet, turpis lucris gratia: qui totas domus subvertunt: & putant quæstum esse pietatem. Quod plerumque accidit, ut habeamus pugnas legis non ob desiderium veritatis: sed ob jactantiam gloriæ: dum apud audientes docti volumus existimari. Festino igitur gradu pergamus ad magistros: & eorum teramus limina: & præcepta virtutum ac mystera scripturarum vincula putemus æterna.

De solitudine.

REVERA, ut simpliciter motum mentis meæ fatear: considerans & propositum tuum & ardorem, quo seculo renuncias: differentias in locis arbitror: si urbibus & frequentia urbium derelicta in agello habites: & Christum in solitudine quæras: & ores solus in monte cum Jesu: sanctorumque locorum tantum vicinitatibus perfruaris, id est, ut & urbe careas, & propositum monachi non amittas. Loquor non de Episcopis, non de clericis: quorum alia causa est, alia monachi. Clerici oves pascunt, ego pascor: Sed de monacho loquor, qui pretium possessionum suarum ad pedes Apostolorum posuit: docens pecuniam calcandam: & humiliter & secreto victitans, semper contemnat quod semel

contempfit. Nam summa stultitia est, renunciare saculo, dimittere patriam, urbes deserere, monachum profiteri, & inter majores populos peregrè vivere.

Quia igitur fraternè interrogas, per quam viam incedere debeas: revelata tecum facie loquar. Si officium vis exercere presbyteri, si Episcopatus te, vel opus, vel honor fortè delectat: vive in urbibus & castellis: & aliorum salutem, lucrum fac animæ tuæ. Sin autem cupis esse quod diceris, monachus: quid facis in urbibus: quæ utique non sunt solorum habitacula, sed multorum? Habet unumquodque propositum principes suos. Romani duces imitentur Camillos, Fabritios, Regulos, Scipiones. Philosophi proponant sibi Pythagoram, Socratem, Platonem, Aristotelem. Poætæ æmulentur Homerum, Virgilium, Menandrum, Terentium. Historici, Thucydidem, Salustium, Herodotum, Livium, Oratores, Lyfiam, Gracchos, Demofthenem, Tullium. Et ut ad nostra veniamus: Episcopi & presbyteri habeant in exemplum Apostolos & Apostolicos viros: quorum honorem possidentes, haberentur & meritum.

Nos autem habeamus propositi nostri principes Paulus, Antonius, Julianus, Hilarionem, Macarios. Et ut ad scripturarum autoritatem redeam, noster princeps Elias, noster princeps Eliseus, nostri duces filii Prophetarum: qui habitabant in agris & solitudinibus: & faciebant sibi tabernacula prope fluentia Jordanis. De his sunt & illi filii Rechab: qui vinum & siceram non bibeant, & morabantur in tentoriis: qui Dei per Jeremiam voce laudantur, & promittitur eis, quod non deficiat de stirpe eorum vir stans coram Domino. Interpretare igitur vocabulum monachi: hoc est nomen tuum. Quid facis in turba qui solus es? non tibi eadem causa, quæ cæteris. Quodque nemo Propheta in patria sua honorem habet. Nam ubi honor non est, ibi contemptus est. Ubi contemptus est, ibi frequens injuria. Ubi injuria, ibi indignatio. Ubi indignatio, ibi quies nulla. Ubi quies non est, ibi mens sæpe à proposito deducitur. Ubi autem per inquietudinem aliquid aufertur ex studio: minus fit ab eo quod tollitur. Et ubi minus est, perfectum non potest dici.

Ex hac supputatione illa summa nascitur: Monachum perfectum in patria sua esse non posse. Perfectum autem esse nolle, delinquere est. Ubi autem ego nunc sum: non solum quid agitur in patria, sed an patria persistat ignoro. Imò nec mihi conceditur unus angulus eremi: quotidie exposcor fidem, quasi sine fide renatus sim.

De laudibus & utilitate eremi.

QUID igitur agis tu frater in sæculo, qui major es mundo? Paupertatem times? beatos pauperes Christus appellat. Labore tereris? sed nemo athleta sine sudoribus coronatur. De cibo cogitas? sed vera fides famem non timet. Super nudam metuis anum exesa jejuniis membra collidere? sed Dominus tecum jacet. Squalidi capitis horret inculca cæsaries? sed caput tuum Christus est. Infinita eremi vastitas terret? sed tu paradysum mente deambula: quoties illum conscenderis, toties in eremo non eris. O desertum Christi floribus vernans. O solitudo, in qua illi nascuntur lapides, de quibus in Apocalypsi civitas magni regis extruitur. O eremus familiaris Deo gaudens, & cætera. Ad quæ etiam illud Apostoli: Non sunt condignæ passionis hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.

Cur igitur timido animo Christianus es? filius hominis non habet ubi caput suum reclinet: tu amplas porticus & ingentia tectorum spatia metiris: hæreditatem expectans sæculi, cohares Christi esse non poteris. Nudos amat eremus. Corpus assuetum tunicis, loriceæ onus non fert. Caput opertum lintheo, galeam recusat. Mollem otio manum, durus exasperat capulus. Sed cur, inquit, pergis ad eremum? videlicet ut te non audiam, non videam, ut tuo furore non movear, ut tua bella non patiar, ne me capiat oculus meretricis, ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus.

Respondebis: hoc non est pugnare, sed fugere. Sta in acie, adversariis armatus obstitit: ut postquam viceris coroneris. Fateor imbecillitatem meam. Nolo spe pugnare victorie, ne perdam aliquando victoriam. Nisi fugero: aut vincendum mihi est, aut cadendum. Quid autem necesse est certa dimittere, & incerta scitari? Aut sento, aut pedibus mors vitanda est. Tu qui pugnans, & superari potes & vincere. Ego cum fugero, non vinco in eo quod fugio, sed illa fugio ne

vincat. Nulla securitas est vicino serpente dormire: potest fieri ut me non mordeat: tamen potest fieri, ut aliquando me mordeat. Fuga enim non infidelitatis, sed prudentiæ indicium est: ne frustra nos offeramus periculis.

Sed nuper Ægypti deserta vidisti: intuitus es angelicam familiam: quanti ibi flores sunt: quam spiritualibus gemmis prata vernantia: Vidisti ferta quibus Dominus coronatur. Ille tibi ignis in pectore exstiterit: & illa quotidie cogita, tracta, considera, & quasi quodam carcere tentus exclama: Heu me, quia prolongata est peregrinatio mea: & in paradysum mente conscendens, toties in terra non eris, quoties terrena despexeris. Eadem nobis certè cum his qui habitant per deserta conditio est: iidem oculi, totidem & manus: iidem infirmitatibus vel virtutibus subjacemus. Si te aqua potus vexat: quanti nobiles non dicam vina nesciunt: sed carnes ignorant, & fuso tantum legumine sustentantur? Si balnearum telavacra sollicitant: quanti principes civitatum, five ob culpam propriam, five ob invidiam ad insulas deportati, sine æterno premio perpetuæque mercede absque balneis perseverant? Nemo id necessitate pati non potest, quod pro Deo pati voluntate detrectat.

Habebis cellulam que te solum capiat. Imò non eris solus: angelica turba versabitur, tot focii, quot sancti. Leges Evangelium, fabulabitur tecum Jesus. Replicabis Apostolos vel Prophetas: Nunquid poteris talem illum tuis sermionibus habere consortem? Terra fumus & cinis: & per omnia momenta de nostra salute suspensi, continuo in pulverem dissolvendi. Quid retractamus facere de necessitate virtutem: certè quandoque moriendum est. Quancito mundi derelinquamus angustias: & si fortè ob continentiam, quod tamen rarò accidit, dolere stomachum, astutare febribus coperimus: perpetuæ vitæ ingressum januam morbum putemus? Quanti enim in mediis opibus, & inter tabulas consultatus, repentina morte subtrahuntur?

Quid ergo desideramus urbium frequentiam, quid de singularitate censetur? Mihi enim oppidum carcer: & solitudo paradysus est. Sæcularium quoque, maxime potentum consortia devita. Quid tibi necesse est illa sæpius videre: quorum contemptu monachus esse cepisti: Nam monachum solitudo facit, non publicum.

De periculo vite solitariae.

MONACHI etiam nunc mores discutimus, qui jugum Christi collo suo imposuit. Primumque tractandum est: utrum solus, an cum aliis in monasterio vivere debeas. Mihi placet ut habeas sanctorum contubernium: ne absque ductore ingrediaris viam, quam nunquam ingressus es: statimque tibi in partem alteram declinandum sit, & errori pateas, plùsque aut minus ambules quam necesse est: & currens lassus, moramque faciens obdormias. In solitudine sito, subrepat superbia. Et si parumper jejunaverit, hominemque non viderit, putat se alicujus esse momenti. Oblitusque sui unde, & quo venerit: intus corde, foris lingua vagatur. Judicat contra voluntatem Apostoli alienos servos. Quo gula poposcit, porrigit manus: dormit quantum voluerit, neminem veretur: omnes se inferiores putat: crebrisque in urbibus quam in cellula est: & inter fratres simulat verecundiam, qui platearum turbis colliditur.

Quid igitur? solitariam vitam reprehendimus? Minime, quippe quam sæpe laudavimus, licet ut præferat solitaria vita periculosa est: ne abstracti ab hominum frequentia, sordidis & impiis cogitationibus pateant: & pleni arrogantia & supercilii, cunctos despiciant, armantque linguas suas, vel clericis, vel monachis detrahendo. Sed de ludo monasteriorum, volumus hujusmodi egredi milites: quos eremi dura rudimenta non terreat: qui speciem conversationis suæ multo tempore dederint: qui omnium fuerint minimi, ut primi omnium fierent: quos nec esurias aliquando, nec saturitas superavit: qui paupertate letantur: quorum habitus, sermo, vultus, incelsus doctrina virtutum est.

O quoties in eremo constitutus & in illa vasta solitudine, quæ exusta solis ardoribus, horridum monachis præstat habitaculum: putabam me Romanis interesse deliciis. Sedebam solus: quia amaritudine repletus eram. Horrebant sacco membra deformia: & squalida cutis, situm Æthiopicæ carnis obduserat. Quotidie gemitus: & si quando me repugnantiem somnus imminens oppressisset: nuda humo vix ossa hæ-

rentia collidebam. De cibis vero & potu taceo: cum etiam languentes monachi ibi aqua frigida utantur: & coctum aliquid accepisse luxuria sit. Ille igitur ego qui ob gehennæ metum, tali me carcere damnaveram, scorpionum tantum focus & ferarum: sæpe choris intereram puellarum. Pallebant ora jejuniis: & mens desiderii astuabat in frigido corpore: & ante hominem suum jam carne præmorta, sola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni auxilio destitutus ad Jesu jacebam pedes, rigabam lachrymis, crine tergebam, repugnantiem carnem hebdomadarum inedia subjugabam. Non depudescio infelicitatis meæ, quin potius plango me non esse quod fuerim, Memini me clamantem & diem crebro junxisse cum nocte, nec prius à pectoris cessasse verberibus, quam rediret Domino increpante tranquillitas. Ipsam quoque cellulam quasi cogitationum mearum consciam pertimescebam: & mihimet iratus & rigidus solus deserta penetrabam. Sicubi concava vallium, aspera montium, rupium prærupta cernebam: ibi meæ erat orationis locus: ibi illud miseriam carnis ergastulum collocabam: & ut mihi testis est Dominus, post multas lachrymas, post cælo oculos inhaerentes, nonnunquam videbar mihi interesse agminibus angelorum & lætus gaudenque cantabam: Post te in odore unguentorum tuorum curremus.

Dicam & aliud quod in Ægypto viderim: Græcus erat adolescens in cænobio, qui nulla continentia, nulla operis magnitudine, flammam carnis poterat extinguere. Hunc pater monasterii periclitantem, hac arte servavit. Imperat viro cuidam gravi, ut jurgis atque convitiis insectaretur hominem: & post irrogatam injuriam, primus veniret ad querimoniam. Vocati testes, pro eo loquebantur qui contumeliam fecerat. Flere ille contra mendacium cepit. Solus pater defensionem suam callidè opponere studuit: ne abundantiori tristitia absorberetur frater. Quid multa? Ita annus ductus est: quo expleto, interrogatus adolescens, super cogitationibus pristinis: an adhuc molestia aliquid sustineret. Pater, inquit, mihi vivere non licet & fornicari libeat: Hic si solus fuisset, quo adjutore superasset? sunt enim meliores duo quam unus: & si alter ceciderit, ab altero fulcitur. Funiculus triplex non facile rumpitur: & frater fratrem adjuvans exaltabitur.

Vidi ego quosdam, qui postquam renunCIaverunt saculo, vestimentis duntaxat & vocis promissione, non rebus, nihil de pristina conversatione mutarunt. Res familiaris magis aucta quam imminuta. Eadem ministeria servulorum: idem apparatus convivii: & nomen sibi vendicant solitarii. Quidam vero pauperes sunt & tenui substantiola, videnturque sibi scio: pompasum feruleis similes procedunt in publicum: ut caninam exerceant facundiam.

Sunt etiam qui humore cellularum immoderatè jejunii: tedio solitudinis, ac nimia lætione, dum diebus ac noctibus auribus suis perforant: vertuntur in melancholiam: & Hippocratis magis fomentis quam nostris monitis indigent. Perique aribus & negociationibus pristinis carere non possunt: mutatisque nominibus inductorum. eadem exercent mercimonia. Non victam & vestitum quod Apostolus præcipit: sed majora quam sæculi homines emolumenta sectantes: & sub religionis titulo exercentur injusta compendia: & honor Christiani nominis magis fraudem facit quam patitur. Quæ pudet dicere, sed necesse est, ut saltem sic ad nostrum erubescamus dedecus, publicè extendentes manus, pannis aurum tegimus: & contra omnium opinionem plenis sacculis morimur divites, qui quasi pauperes vivimus.

Tibi cum in monasterio fueris, hoc facere non licebit: & inolefcente paulatim consuetudine, quod primum cogebaris velle incipies, & delectabit te labor tuus: Oblitusque præteritorum semper priora scetaberis: nequaquam considerans quid alii mali faciant, sed quid boni tu facere debeas. Neque vero peccantium ducaris multitudine: nec te pereuntium turba sollicitet ut tacitus cogites: Quid? ergo omnes peribunt, qui in urbibus habitant? Ecce illi fruuntur suis rebus: ministrant Ecclesiæ, adeunt balnea, unguenta non spernunt: & tamen in omnium ore versantur. Ad quod antè respondi, & nunc breviter respondeo: in præfenti opusculo non me de clericis disputare, sed monachum instruere.

De periculo habitandi in urbibus.

CONSIDERA obsecro fatis esse difficile locum Stephani implere vel Pauli: & in angelico stare ministerio. Pre-

tosum margaritum cito frangitur, fractumque instaurari non potest. Navis quamvis sit rudis & solidis confixa clavis, turbulentisque fluctus non sentiat, cito si periculose navigat perforatur: & licet plenis ventis lucrosius ad optata perveniat, tamen magis secuta sunt quæ & tranquilla sunt. Et ut apertius loquar, plus te quod dicis habere mercedem si in media urbe consistens monachus victites: & sunt vera quæ dicis, sed non tam facile explentur opere quam dicto. Nam si aliquis te de optimatibus invitet ad prandium: certè aut eundem est, aut negandum. Si ieris, aut iidem cibus vesceris, aut aliis. Si aliis, convivarum offenduntur oculi. Si iidem, peric abstinencia. Quod si non ire volueris, miser comederis in prandio ad singulas quasque phialas: & ad delibata melle vina potaberis: alius tuum vultum cavillabitur, ille incessum irridebit, hic habitum: & imitatores forsitan Judæorum, Nonne, inquit, hic est fabri filius? Nonne fratres ejus apud nos sunt? ego illum memini ante tot ferme annos illud fecisse turpe, dixisse turpius. Alius furem clamabit, & tecum se sceleris finger esse participem. Omnia prandia pariter consonabant, in te temulentum convivium dissolvitur.

Quod si ullis abstineris carnibus & non crebro balnea frequentes: tunc vero per omnes columnas Manichæi titulus ascribitur. Si volucrum edulium refutaveris, & tenellas columbas crallosque turtures expetenti gutturi durior dominus, denegaveris: sacrilegii crimen affingitur: statimque aiunt: Hi sunt qui creatorem mundi condemnant: in usus nostros facta sunt omnia. Audivi Domino teste, non mentior, quemdam in sua gula desertum, cum rumore cognosceret me cibus esculentioribus abstinere, se dicere: Nunquid porcellus ideo factus est, ut togatus in senatu sententiam diceret? Quo videlicet me stultitiæ condemnaret: qui me putaret ea quæ sunt in usus creata non sumere.

Quod si pulla fuerit tunica, etiam prætereuntium digitis denotaberis. Ac sic nisi formosus fueris, sanctus esse non poteris. Hæc & istiusmodi cum vitam lacerent bonam: quid facis frater in medio? Aut vitius, aut anathemati colla submittes, id est, scetaberis ea quæ sunt adversa continentia. Aut si facere nolueris, tempore damnaberis.

Prætermitto crebras salutationes, obsequia matronarum: variasque illecebras, quibus etiam rigidissimi molliuntur, cum & lirenæo cantu ad naufragia pertrahuntur. Nunc autem illud affirmo, quod etiam si ista non essent, ad comparationem tamen ingentis boni, majora deserere deberes. Cum enim tanta reperimus in celo: parva & caduca nos qualis dolumus in terra. Ambitio namque, potentia, magnitudo urbis, videri & videre, salutare & salutari, laudare, vel detrahere, vel audire, vel proloqui: & tantam hominum frequentiam saltem invitum videre, à monachorum proposito & à quiete sunt aliena. Aut enim videmus ad nos venientes, & silentium perdimus. Aut si non videmus, superbiæ arguimur. Interdum ut vicem reddamus, ad superbas fores pergitur: inter linguas rodentium ministrorum, postes ingredimur deauratos. In Christi vero villa, ut didicimus, totum rusticitas. Itaque propter occupationes, aut nobis claudendum est ostium, aut scripturarum propter quas aperiendæ sunt fores studia relinquenda.

His igitur rationibus invitati, multi philosophorum reliquerunt frequentias urbium, & hortulos suburbanos: ubi ager irriguus, arborum comæ, & futurus avium, fontis speculum immurmurans, & multe oculorum auriumque illecebræ, ne per luxum & per abundantiam copiarum animæ fortitudo mollesceret, & ejus pudicitia constupraretur. Inutile quippe est crebro videre, per quæ captus aliquando sis: & eorum te experimento committere, quibus difficulter careas. Nam quos sæculi carcer includit, nunc ira, nunc avaritia, nunc aliorum incentiva vitorum pertrahit ad ruinam.

Ideoque obtendæ sunt animi voluptates, relinquenda delectationum studia: quoniam hæc est circuncisionis veritas, non figura. Nitendum in summa: ut naturalibus amputatis, conversatio nostra tendat ad cælum. Quod fiet, si ludi, si jocus, si convivia, si sermo penè familiarium deferatur: & quæ circumdantur arefcent, non visu, non auditu, non tactu, non sapore, aut capiet in natura corporis naturam corpoream non habere. Nam si velimus despiciere quod sumus, meremur melius esse: quam igitur non temerè offeramus nos periculis: sed quantum in nobis est insidias declinemus.